

ΧΡΗΣΤΟΣ Α. ΣΑΡΤΖΕΤΑΚΗΣ

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ

ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Περὶ τρόπου ἐκλογῆς Προέδρου τῆς Δημοκρατίας καὶ
ἀρμοδιοτήτων αὐτοῦ

ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ

www.sartzetakis.gr

- **Περὶ τρόπου ἐκλογῆς Προέδρου τῆς Δημοκρατίας καὶ ἀρμοδιοτήτων αὐτοῦ.**

Ἡ προσφάτως ὀλοκληρωθεῖσα δευτέρα μετὰ τὴν θέσπισίν του ἀναθεώρησις τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος τοῦ 1975 δὲν φαίνεται νὰ συναντᾷ τὴν ὁμοθυμίαν. Ἰκανοποιητικὴ κατὰ τοὺς μὲν, χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἄλλους ἄτολμη καὶ διστακτικὴ, ἢ ἀκόμη γίνεται λόγος καὶ γιὰ « χαμένη ἀναθεώρησι ».

Ἀλήθεια ἀναντίρρητη πάντως παραμένει τὸ γεγονός, ὅτι καὶ δὲν προηγήθη ὁ προσήκων προβληματισμός. Προσήκων, ἐν ὄψει τῆς καθοριστικῆς γιὰ τὴν πορεία μιᾶς χώρας ἀποστολῆς κάθε ἀναμορφώσεως συνταγματικῶν τῆς ρυθμίσεων. Διότι ἡ δημοσία, εἰς τὴν Βουλὴν καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, ἐπὶ τῆς ἀναθεωρήσεως συζητήσις, τόσον κατὰ τὸ πρῶτον στάδιον, καθορισμοῦ τῶν ἀναθεωρητέων διατάξεων, ὅσον καὶ κατὰ τὸ ὕστερον, τῶν εἰς τὰς ἐπιλεγείσας ὡς τοιαύτας ἐπενεκτέων τροποποιήσεων, ὑπῆρξεν ἀναμφισβητήτως περιορισμένη καὶ ἰσχνή. Ἐνδιαφέρουσαι προτάσεις κατετέθησαν ὄχι εἰς σημαντικὸν ἀριθμὸν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ αὐτὰς αἱ ὄντως τεκμηριωμένοι, συζητήσιμοι καὶ πείθουσαι δὲν ἀπετέλουν τὸν κανόνα.

Μεταξὺ τῶν ὑπὸ ἀναθεώρησιν διατάξεων τοῦ Συντάγματος εἶχε συμπεριληφθῆ ὑπὸ τῆς προηγουμένης Βουλῆς καὶ ἡ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκλογῆς τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας. Διὰ τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἀπόφασιν αἱ εἰς τὴν Βουλὴν κατατεθεῖσαι προτάσεις Κυβερνήσεως (ΠΑ.ΣΟ.Κ.) καὶ Ἀξιωματικῆς Ἀντιπολιτεύσεως (Νέας Δημοκρατίας) προέτειναν ἀναθεώρησιν τῆς διατάξεως, ἀλλὰ μὲ διαφορετικὴν ἐκάστη ρύθμισιν.

Τὸ καταχωριζόμενον ἐν συνεχείᾳ ἄρθρον ἐγράφη ὡς συμβολὴ εἰς τὴν σχετικὴν συζήτησιν. Ἀποκρούει τεκμηριωμένως καὶ τίς δύο προτάσεις. Καὶ τάσσεται ὑπὲρ τῆς μὴ τροποποιήσεως τῆς ἰσχυοῦσης ρυθμίσεως. Εἶναι ἡ λύσις, ἡ ὁποία καὶ τελικῶς ἐκ τῶν πραγμάτων ἐδόθη, ἀφοῦ καμμία ἀπὸ τίς ὑποβληθεῖσες προτάσεις, οὔτε τῆς Κυβερνήσεως οὔτε τῆς Ἀξιωματικῆς Ἀντιπολιτεύσεως, δὲν συνεκέντρωσε τὴν ἀπαιτουμένην διὰ τὴν ἐπιψήφισίν της πλειονοψηφίαν. Ἡ σχετικὴ συνταγματικὴ διάταξις παραμένε ὡς εἶχε, ἀτροποποίητος.

Ἀλλὰ καὶ πέρα τοῦ τρόπου ἐκλογῆς τὸ ἄρθρον ἀναφέρεται καὶ εἰς τὸ πολυσυζητημένον θέμα τῶν ἀρμοδιοτήτων (ἐξουσιῶν) τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας. Καὶ ἐπ' εὐκαιρίᾳ θίγονται οὐσιώδη σημεία λειτουργίας παρ' ἡμῖν τοῦ πολιτεύματος.

Ἀκόμη σημειοῦνται αἱ ἀτομικοῦ χαρακτηῆρος προϋποθέσεις, μὲ τὴν συνδρομὴν τῶν ὁποίων μόνον εἶναι δυνατὴ ἡ εὐορκος ἀσκήσις τῶν Προεδρικῶν καθηκόντων.
 Τὸ ἄρθρον ἐδημοσιεύθη εἰς δύο συνεχείας εἰς τὴν ἀπογευματινὴν ἐφημερίδα τῶν Ἀθηνῶν «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» τῆς 4^{ης} καὶ 5^{ης} Ὀκτωβρίου 2000.-

ΠΕΡΙ ΕΚΛΟΓΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ὑπὸ
 ΧΡΗΣΤΟΥ Α. ΣΑΡΤΖΕΤΑΚΗ

*****

Διὰ γ ρ α μ μ α

Α) ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

- 1.- Ἀναθεώρησις συνταγματικῶς δεσμία.
- 2.- Οἱ περὶ τρόπου ἐκλογῆς τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας προτάσεις.

Β) Η ΑΜΕΣΟΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΕΚΛΟΓΗ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

- 3.- Ἱστορικὰ προηγούμενα. Γαλλία. Τὰ ὑπὲρ τῆς ἀμέσου ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλογῆς ἐπιχειρήματα.
- 4.- Τὰ ἀρνητικὰ τῆς ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλογῆς.
- 5.- Ἡ διακύμανσις τῆς ρυθμίσεως εἰς τὴν Γαλλίαν.
- 6.- Τὰ ἐν Ἑλλάδι.
- 7.- Υἱοθέτησις τῆς ἀμέσου ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλογῆς ἀποκλείεται συνταγματικῶς. ~
- 8.- Πῶς ἐξηγεῖται παρὰ ταῦτα ἡ πρότασις ; Συνταγματικὰ παραστρατήματα παρ' ἡμῖν.
- 9.- Πρακτικὲς ἀδυναμίεις, δυσχέρειες καὶ ἄτοπα τῆς ἀμέσου ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλογῆς. Ἡ ὑπεροχὴ τῆς ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἀναδείξεως.
- 10.- Μεθοδεύεται διὰ τῆς ἀμέσου ἐκλογῆς ἡ παλινόρθωσις τῆς Μοναρχίας ;
- 11.- Τὸ χρέος τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων. Παραλείψεις τοῦ παρελθόντος.

Γ) ΟΙ ΕΞΟΥΣΙΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

- 12.- Τὸ αἶτημα ἐνδυναμώσεως τῶν ἐξουσιῶν τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας.
- 13.- Οἱ ὑπερεξουσίεις τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας πρακτικῶς μὴ ἐφαρμοσίμες.
- 14.- Ἡ ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας διάλυσις τῆς Βουλῆς ἐνεργὸς ἀνάμιξις εἰς κομματικὲς διαμάχας. Ἡ περίπτωση τοῦ ἄρθρου 41 § 2 τοῦ Συντάγματος.
- 15.- Καὶ ἄλλα ἐπιχειρήματα κατὰ τῆς ἐξουσίας διαλύσεως.
- 16.- Ὁ ρόλος τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας. Προϋποθέσεις ἀτομικοῦ χαρακτηῆρος εὐόρκου ἀσκήσεως τῶν ἔργων του.

Δ) Η ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΙΣ

- 17.- Ἀπορριπτέα καὶ ἡ κυβερνητικὴ πρότασις. Ἡ ψευδώνυμος στήριξις τῆς.

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ

Ε) ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.

18.- *Νὰ παραμείνη ἡ ἰσχύουσα ρύθμισις.*

Α) ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Ἀναθεώρησις συνταγματικῶς δεσμίας.

1.- Ἐναντιοφισθητικῶς τὸ σπουδαιότερο ἔργο, ποῦ ἔχει νὰ ἐπιτελέσει ἡ σημερινὴ Βουλὴ, εἶναι τὸ ἀναθεωρητικὸ τοῦ Συντάγματος. Αὐτὸς εἶναι ἄλλωστε καὶ ὁ λόγος, γιὰ τὸν ὁποῖον καὶ χαρακτηρίζεται ὡς Ἐπιθεωρητικὴ Βουλὴ. Ἡ ἀναθεώρησις ὅμως αὐτῆ, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ Συντάγματος (ἄρθρο 110), εἶναι δεσμία : μόνον τὶς εἰδικῶς καθορισθεῖσες ἀπὸ τὴν προηγουμένη Βουλὴ διατάξεις τοῦ Συντάγματος δύναται νὰ ἀφορᾷ καὶ οὐδέποτε ἠμπορεῖ νὰ θίξει τὶς διατάξεις, ποῦ καθορίζουν τὴν βάσιν καὶ τὴν μορφήν τοῦ πολιτεύματός μας ὡς Προεδρευομένης Κοινοβουλευτικῆς Δημοκρατίας.

Μεταξὺ τῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος, ποῦ ἐκρίθησαν ἀναθεωρητέες ἀπὸ τὴν προηγουμένη Βουλὴ, εἶναι καὶ αὐτὴ τοῦ **ἄρθρου 32, περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκλογῆς τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας**. Μάλιστα τὸ θέμα αὐτὸ σχεδὸν μονοπωλεῖ τὸν, ἀπὸ τὶς στήλες τοῦ τύπου τοῦλάχιστον, ἐπὶ τῆς ἀναθεωρήσεως προβληματισμό, ἂν καὶ ὑπάρχουν οὐσιαστικώτερα ζητήματα, δηλαδὴ μὲ περισσότερο βαρύνουσα στὴν πορεία μας ὡς ὀργανωμένης ἐθνικῆς κοινότητος σημασία, ἀναφερόμενα σὲ ἄλλες ἀναθεωρητέες διατάξεις. Τὸ φαινόμενο ἔχει βεβαίως τὴν κοινωνιολογικὴν ἐξήγησιν. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας εἶναι θέμα ἀμέσως ὑπὸ τοῦ κοινῆς ἀντιληπτό, χωρὶς νὰ χρειάζονται ἐξειδικευμένες ἀναλύσεις, καὶ γενικωτέρου ἔτσι ἐνδιαφέροντος, ἴσως καὶ διότι συνεδέθησαν κατὰ τὸ παρελθὸν μὲ αὐτὸ μέχρι καὶ ἄλογες ἀντιπαραθέσεις.

Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς καὶ ἐπιβάλλεται ἡ ψύχραιμη καὶ ἀντικειμενικὴ τοῦ θέματος ἀντιμετώπισις, μέσα στὰ ὅρια φυσικὰ τῆς ὑφισταμένης συνταγματικῆς νομιμότητος. Τέτοια προσέγγισις ὑπηρετοῦν καὶ οἱ σκέψεις, ποῦ ἀκολουθοῦν.

Οἱ περὶ τρόπου ἐκλογῆς τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας.**Προτάσεις.**

2.- Γιὰ τὸ θέμα τῆς ἐκλογῆς τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας ὑπάρχουν βασικῶς δύο προτάσεις.

Ἡ μία, ἡ **κυβερνητικὴ πρότασις**, εἶναι καὶ χρονικῶς πρώτη, ἀφοῦ τὸ κυβερνητικὸν κόμμα, μὲ πλειοψηφία καὶ στὴν προηγουμένη Βουλὴ, εἶχε τὴν πρωτοβουλία καὶ τῆς παρουσίας Ἐπιθεωρήσεως, ὅπως καὶ ἐκείνης τοῦ 1986. Ἡ πρότασις αὐτὴ **ἀναφέρεται στὴν διαδικασία, εἰς τὸ**

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ

«πῶς» τῆς ἐκλογῆς Προέδρου Δημοκρατίας· προβλέπει συγκεκριμένως *δυνατότητα ἀλλεπαλλήλων ψηφοφοριῶν στὴν Βουλὴ μέχρις ἐπιτεύξεως* τῆς ἀξιουμένης, ἀπὸ τὴν τρίτη ψηφοφορία καὶ μετὰ, *πλειοψηφίας* τῶν 3/5 τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν (δηλαδή *180 ψήφων*) γιὰ τὴν ἐκλογὴ Προέδρου Δημοκρατίας, *χωρὶς διάλυσι τῆς Βουλῆς* σὲ περίπτωσι μὴ ἐπιτεύξεως τῆς πλειοψηφίας αὐτῆς κατὰ τὴν τρίτη ψηφοφορία, ὅπως τώρα μὲ τὸ *ἄρθρο 32 § 4 τοῦ Συντάγματος* ἐπιβάλλεται.

Ἡ ἄλλη *πρότασις*, αὐτὴ τῆς *ἀξιωματικῆς ἀντιπολιτεύσεως*, τοῦ κόμματος τῆς «*Νέας Δημοκρατίας*», ποὺ εἶχεν ἐπιβάλλει ὡς πλειοψηφία τὸ *ἰσχύον Σύνταγμα*, στὴν ἀρχικὴ του, τοῦ 1975, διατύπωσι, εἰσηγεῖται τὴν *ἐκλογὴ* τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας διὰ τῆς λαϊκῆς ψήφου, δηλαδή *ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ λαοῦ*. ἔτσι ἡ πρότασις αὐτὴ *ἀναφέρεται* ὄχι εἰς τὴν διαδικασίαν, εἰς τὸ «πῶς» τῆς ἐκλογῆς, ὅπως ἡ κυβερνητικὴ, ἀλλὰ *εἰς τὸν ἐκλέκτορα*, *εἰς τὸ θέμα «ὑπὸ τίνος» ἢ ἐκλογῆς*. Θίγει, ἐπομένως, ζήτημα πλέον *νομιμοποιήσεως τοῦ Προέδρου* τῆς Δημοκρατίας, ἐὰν αὐτὴ θὰ εἶναι *πρωτογενῆς*, ἀντλουμένη ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὴν πηγὴ τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας, τὸν λαό, ἢ ἀπλῶς *παράγωγος*, στηριζομένη στὴν ἐμπιστοσύνη τῆς ἐχούσης τὴν λαϊκὴ νομιμοποίησι Βουλῆς, δηλαδή ἐμμέσως μόνον στὸν λαό.

Εἶναι φανερό, ὅτι οἱ δύο αὐτὲς κύριες προτάσεις, καίτοι *κινουῦνται* σὲ διαφορετικὰ ἐπίπεδα προβληματισμοῦ, συμπλέκονται ἀχωρίστως. Ἄφοῦ ἡ δευτέρα, αὐτὴ τῆς ἀξιωματικῆς ἀντιπολιτεύσεως, περὶ ἀμέσου ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλογῆς τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, περιαιρεῖ τὸ ἀντικείμενον τῆς πρώτης, τῆς κυβερνητικῆς, περὶ ἀλλεπαλλήλων στὴν Βουλὴ ψηφοφοριῶν. Πράγματι, μόνον ἢ ἀπόρριψις τῆς ἀμέσου ἐκλογῆς ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐνεργοποιεῖ τὸν περὶ ἀλλεπαλλήλων ἢ ὄχι ψηφοφοριῶν στὴν Βουλὴ προβληματισμό, ἐνῶ ἡ ἀποδοχὴ ἐκείνης ἀχρηστεύει παντελῶς τὸν τελευταῖον αὐτόν. Γι' αὐτὸ καὶ ἐπιβάλλεται νὰ προηγηθῇ ὁ ἔλεγχος τῆς ἐν λόγω δευτέρας προτάσεως.

Β) Η ΑΜΕΣΟΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΕΚΛΟΓΗ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Ἱστορικὰ προηγούμενα. Γαλλία. Τὰ ὑπὲρ τῆς ἀμέσου ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλογῆς ἐπιχειρήματα.

3.- Ἡ ἄμεσος ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλογὴ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας *ἔχει βεβαίως τὰ ἱστορικὰ τῆς προηγούμενα*. Ὅχι ὅμως στὴν χώρα μας, κατὰ τὶς σύντομες ἄλλωστε, μετὰ τὴν ἐθνικὴ μας ἀπελευθέρωσι, περιόδους δημοκρατικοῦ, χωρὶς ξένες καὶ ξενόδουλες δυναστεῖες, βίου. Τέτοιο προηγούμενο ἀπαντᾶται κυρίως, ἤδη ἀπὸ τῆς συστάσεώς της, στὴν βορειοαμερικανικὴ συμπολιτεία (**Η.Π.Α.**). Ἀλλὰ ἐκεῖ ἰσχύει ἀνέκαθεν τὸ πολίτευμα τῆς *Προεδρικῆς* Δημοκρατίας, *ὄχι Κοινοβουλευτικῆς*

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ

Δημοκρατίας, όπως συμβαίνει με την χώρα μας· επομένως τὰ ἐκεῖ ἰσχύοντα δὲν ἠμποροῦν νὰ χρησιμεύσουν σ' ἐμᾶς ὡς πρότυπα μιμήσεως. Ἐπιπλέον, *χρήσιμος εἶναι ἡ ἐπισκόπησι τῶν γαλλικῶν προηγούμενων*, ἀφοῦ ἡ Γαλλία ἀπὸ τὴν ἐπανάστασι τοῦ 1789 καὶ ἐφεξῆς ἔζησε κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ καθεστῶς ἀβασιλεύτου Κοινοβουλευτικῆς Δημοκρατίας.

Στὴν ὑπὸ κοινοβουλευτικὸ καθεστῶς *Γαλλία* τὸ *δίλημμα* τῆς ἐκλογῆς τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας *ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἢ ὑπὸ τοῦ κοινοβουλίου*, χαρακτηριζόμενο μάλιστα ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης ὡς κεφαλαιώδους σημασίας (*d'importance capitale*) (βλέπε π.χ. Α. ESMEIN, *Elements de Droit Constitutionnel*, ἔκδοσις 5η, 1909, σελ. 580), ἐτέθη ἤδη ἀπὸ τὸν περασμένο αἰῶνα. Ἡ ἀμεσὸς ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλογή ἐθεωρήθη ὡς ἀναγκαία *συνέπεια τῆς ἀρχῆς τῆς διακρίσεως τῶν ἐξουσιῶν*. Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία, τὴν ὁποίαν ἐνσαρκώνει ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, οὔσα μία ξεχωριστὴ ἐκδήλωσις τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας, πρέπει νὰ ἀντλεῖ ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἔθνος *ὄχι μόνον τὴν θεσμικὴν καθιέρωσι, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνάδειξι τοῦ φορέως τῆς*. Ἐτσι ἄλλωστε μόνον ἐξασφαλίζεται ἡ παρουσία τῆς ὡς πράγματι ἰσχυρᾶς καὶ ἀνεξαρτήτου ἐξουσίας. Δὲν ἄργησε ὅμως νὰ ἐπισημανθῇ, ὅτι αὐτὴ ἡ ἰσχὺς καὶ ἀνεξαρτησία ἠμπορεῖ νὰ καταστῇ ἕνας *κίνδυνος γιὰ τὴν νομοθετικὴν ἐξουσία καὶ τὶς ἀτομικὰς ἐλευθερίας*.

Τὰ ἀρνητικὰ τῆς ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλογῆς.

4.- Πράγματι, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ ἐκλογή μὲ *καθολικὴ ψηφοφορία*, ἐπηρεαζομένη καὶ παρασυρομένη ἀπὸ μιὰ *στιγμιαία δημοτικότητα*, ἐνδέχεται εὐκόλα νὰ καταλήξει σὲ μιὰ *κακὴ ἐκλογή*, τὸ ἀναπόφευκτο ἀποτέλεσμα τέτοιου συστήματος εἶναι ἡ συνύπαρξις ἀφ' ἑνὸς ἐνὸς *νομοθετικοῦ σώματος*, τοῦ ὁποίου τὰ μέλη εἶναι μὲν κατὰ τὸ Σύνταγμα (ὅπως κατὰ τὸ ἄρθρον 51 § 2 τοῦ ἰσχύοντος ἰδικοῦ μας Συντάγματος) ἀντιπρόσωποι ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους, ἀλλὰ στὴν πραγματικότητα *ἐκλεκτοὶ μιᾶς μόνον ἐκλογικῆς περιφερείας*, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐνὸς *ἄρχοντος ἐκλεκτοῦ*, τόσο κατὰ τὸ Σύνταγμα ὅσον καὶ στὴν πραγματικότητα, *ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους*. Ἐτσι ὅμως ὁ διὰ τῆς λαϊκῆς ψήφου ἐκλεγόμενος Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, *στηριζόμενος καὶ μὲ τὴν αἴγλη ἀκριβῶς τῆς λαϊκῆς του νομιμοποιήσεως*, ἡ ὁποία καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων, ὡς μεγαλυτέρα τοῦ ἡμίσεος τοῦλάχιστον ὄλων τῶν ἐκλογέων (γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς ἐκλογῆς), θὰ εἶναι κατὰ κανόνα ὑπερτέρα τῆς ἀντιστοίχου τῆς Κυβερνήσεως (στηριζομένης συνήθως σὲ ἰσχνότερη λαϊκὴ νομιμοποίησι), *δὲν ἀποκλείεται νὰ δημιουργεῖ συνεχῶς προβλήματα στὴν Κυβέρνησι, ἢ καὶ ἀκόμη νὰ ἐκτραπεῖ σὲ ἀντισυνταγματικὰς ἐνέργειες* μὲ τὴν ἐπίφασιν καὶ κατὰ κατάχρησιν ἐξουσιῶν παρεχομένων ἀπὸ τὸ Σύνταγμα.

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ

Και ακόμη· ή επικαλουμένη *άρχη τῆς διακρίσεως τῶν ἐξουσιῶν* ἐπιβάλλει ἀπλῶς, ὅπως ή κάθε μιὰ ἀπὸ αὐτὲς εἶναι ἐμπεπιστευμένη σὲ ἓνα τιτλοῦχο (φορέα) ξεχωριστὸ καὶ ἀνεξάρτητο ἀπὸ ἐκείνους τῶν ἄλλων ἐξουσιῶν, καὶ καθόλου δὲν ἀποκλείει τὴν ἀνάθεσι ἀπὸ τὸ *Σύνταγμα* στὸν φορέα τῆς μιᾶς ἐξουσίας τῆς ἀρμοδιότητος (καθήκοντος) νὰ ἐκλέγει τὸν φορέα τῆς ἄλλης, διότι καὶ τότε ή νομιμοποιήσις τοῦ οὕτως ἐκλεγομένου δὲν ἀπορρέει ἀπὸ τὸν ἐκλέγοντα, ἀλλὰ ἀντλείται εὐθέως ἀπὸ τὴν *διάταξι τοῦ Συντάγματος*, ποὺ καθιερῶνει τέτοιο εἶδος ἐκλογῆς, δηλαδὴ, ἔστω ἐμμέσως, ἀπὸ αὐτὴ τὴν βούλησι τοῦ ἔθνους, ποὺ ἐθέσπισε τὴν συνταγματικὴ αὐτὴ διάταξι. Μὲ ἄλλα λόγια, εἶναι *νομιμοποιήσις*, ἀντλουμένη καὶ αὐτὴ ἀπὸ τὸν *μοναδικὸ φορέα τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας*, ἀπλῶς παράγωγος καὶ ὄχι πρωτογενῆς, ὅπως στὴν περίπτωσι τῆς ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλογῆς.

Ἡ διακύμανσις τῆς ρυθμίσεως εἰς τὴν Γαλλίαν.

5.- Μὲ τὸ *Σύνταγμα τοῦ 1848 ἢ Γαλλία* ἐπέλεξε τὸ σύστημα τῆς ἀναδείξεως τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας *διὰ τῆς λαϊκῆς ψήφου*. Οἱ πολέμοι τοῦ ὅμως σύντομα ἐδικαιώθησαν, ἀφοῦ ὁ ἐκλεγείς *Λουδοβίκος-Ναπολέων Βοναπάρτης* μὲ πραξικόπημα *ἀνέτρεψε* στὶς 2.12.1851 τὸ *δημοκρατικὸ πολίτευμα* καὶ ἐγκαθίδρυσε τὴν ἀνταρχικὴν δευτέραν αὐτοκρατορίαν. Ἡ ὀδυνηρὴ αὐτὴ ἐμπειρία ὑπῆρξε γιὰ τὸ μέλλον ἄκρως διδακτικὴ. Κανένας πλέον σοβαρὸς δισταγμὸς δὲν προεβάλλετο καὶ ή ἄμεσος ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλογή τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας ἀπεκλείσθη μὲ συντριπτικὴ πλειοψηφία. Ἔτσι ή ἐκλογή ἀπὸ τὸ Κοινοβούλιο (Βουλὴ καὶ Γερουσία μαζί) καθιερώθη στὰ *Συντάγματα*, ποὺ ἠκολούθησαν, τὸ μακροβιότερο ὄλων, τῆς τρίτης γαλλικῆς Δημοκρατίας, τοῦ 1875, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο τῆς τετάρτης γαλλικῆς Δημοκρατίας, τοῦ 1946.-

Τὸ σκηρικὸ ἀνετράπη βαθμιαίως στὴν Γαλλία μὲ τὴν ἔλευσι τὸ 1958 τοῦ *Ντέ Γκῶλ* στὴν ἐξουσία καὶ τὴν ἐγκαθίδρυσι ὑπ' αὐτοῦ τῆς πέμπτης γαλλικῆς Δημοκρατίας. Μὲ τὸ *Σύνταγμα τῆς 4.10.1958* τὸ πολίτευμα μετεβλήθη, ή ἀμιγῶς κοινοβουλευτικὴ Δημοκρατία μετεξειλίχθη σὲ *ιδιόμορφη*, μὴ ἀνταποκρινομένη σὲ κανένα ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα συστήματα, *Προεδρικὴ κοινοβουλευτικὴ Δημοκρατία*. Εὐρισκόμεθα ἐκεῖ, ὅπως προσφυῶς καὶ καθολικῶς ἐκτιμᾶται, ὑπὸ καθεστῶς «ἀπολύτως ἀνέκδοτο» (“*absolument inédit*”, κατὰ τὸν *Burdeau*), «χωρὶς προηγούμενο, οὔτε ἀναφορὲς» (“*sans précédent ni références*”, κατὰ τὸν *Prélot*), «μὴ δυνάμενο νὰ ὑπαχθῆ σὲ καμμιά κατηγορία» (*n'entrant "dans aucune catégorie"*, κατὰ τὸν *Cogeuil*) (βλέπε σχετικῶς, π.χ. *CHEVALLIER, Histoire des institutions et des régimes politiques de la France de 1789 à nos jours*, ἔκδ. 7η, 1985, σελ. 713 ἐπ.). Ἡ Κυβέρνησις, ποὺ σχηματίζεται, δὲν χρειάζεται πλέον νὰ πάρει ψῆφο ἐμπιστοσύνης ἀπὸ τὴν Βουλὴν. Ὁ δὲ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας συμμετέχει, μὲ οὐσιώδεις ἀρμοδιότητες, στὴν

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ

διακυβέρνησι τῆς χώρας, προεδρεύει καὶ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, οὐσιαστικῶς συγκυβερνᾷ. Παρὰ ταῦτα καὶ μολονότι μὲ τοιοῦτο πλέγμα ἐξουσιῶν ἢ διὰ τῆς λαϊκῆς ἀπ' εὐθείας ψήφου νομιμοποιήσις καὶ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας παρίστατο, ἀκριβῶς ὅπως τῆς Βουλῆς, ὡς ἡ ἀληθινὰ μόνη προσήκουσα καὶ ἐπιβαλλομένη, τὸ *Σύνταγμα τοῦ 1958* στὴν ἀρχικὴ του διατύπωσι (ἄρθρο 6) ἐνέμεινε εἰς τὸ σύστημα τῆς ὑπὸ τοῦ Κοινοβουλίου ἐκλογῆς τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας· μὲ μόνη τὴν διαφορὰ, ὅτι, μὲ προσθήκη στὰ μέλη τοῦ Κοινοβουλίου (Γερουσίας καὶ Βουλῆς) ἱκανοῦ ἀριθμοῦ καὶ ἄλλων ἀντιπροσώπων (τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως, κλπ.), διήρυνε τὸ ἐκλεκτορικὸ σῶμα σὲ περίπου 80.000 πρόσωπα. Ἀλλὰ μετὰ τὴν πρώτη καὶ μοναδικὴ ἐφαρμογὴ του τὴν 21.12.1958, ὅποτε καὶ ἐξελέγη ὁ *Ντέ Γκὼλ* ὡς πρῶτος Πρόεδρος τῆς πέμπτης Γαλλικῆς Δημοκρατίας μὲ τὴν συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν 62.394 ψήφων ἐπὶ συνόλου 69.470 ψηφισάντων, τὸ σύστημα αὐτὸ ἐγκατελείφθη. Μὲ *τροποποίησι τῆς 6.11.1962*, ἡ ὁποία, ἐπικυρωθεῖσα μὲ δημοψήφισμα, ἀμφισβητήθηκε μὲν βασίμως ὡς ἀντισυνταγματικὴ, ἀλλὰ ἐκαλύφθη μὲ μεταγενέστερες συντακτικὲς ἀναφορὰς, εἰσῆχθη καὶ ἐφαρμόζεται ἀπὸ τότε στὴν Γαλλία τὸ σύστημα τῆς ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλογῆς τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας. Ἔτσι ἡ υἰοθέτησις τοῦ τελευταίου αὐτοῦ συστήματος *συνεδέθη μὲ τὴν μεταβολὴ τοῦ πολιτεύματος σὲ ιδιόμορφη Προεδρικὴ κοινοβουλευτικὴ Δημοκρατία* καὶ ἐπῆλθε ὡς λογικὴ συνέπεια τῆς μεταβολῆς αὐτῆς. Ἐνῶ ὑπὸ ἀμιγῶς κοινοβουλευτικῶ καθεστῶς ἡ ἐκλογὴ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας ἐγένετο στὴν Γαλλία μὲ τὴν *ψηφὸ τοῦ Κοινοβουλίου*.-

Τὸ τελευταῖο αὐτὸ ἰσχύει σήμερα καὶ στίς σπουδαιότερες, ὑπὸ ἀβασίλευτο κοινοβουλευτικῶ καθεστῶς, χῶρες τῆς δυτικῆς τοῦλάχιστον Εὐρώπης, ὅπως στὴν Ὁμοσπονδιακὴ Δημοκρατία τῆς *Γερμανίας* (κατὰ τὸ ἄρθρο 54 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1949), καὶ τὴν *Ἰταλία* (κατὰ τὸ ἄρθρο 83 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1947)· ἐνῶ τὸ σύστημα τῆς ἐκλογῆς Προέδρου τῆς Δημοκρατίας μὲ τὴν *ψηφὸ τοῦ λαοῦ* υἰοθετεῖται μόνον στὴν *Πορτογαλία* (ἄρθρο 124 § 1 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1976) καὶ τὴν *Ἰρλανδία* (κατὰ τὸ ἄρθρο 12 § 2 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1937).-

Τὰ ἐν Ἑλλάδι.

6.- *Στὴν χώρα μας*, κατὰ τὴν σύντομη περίοδο ὀμαλοῦ ἀβασιλεύτου κοινοβουλευτικοῦ βίου, *σταθερῶς καθιερώθη* (μὲ τὸ ἄρθρον 65 τοῦ Συντάγματος τῆς 29.9.1925, τὸ ἄρθρον ἐπίσης 65 τοῦ δημοσιευθέντος τὴν 22.9.1926 ἀπὸ 11.9.1925 Συντάγματος, ὡς καὶ μὲ τὸ ἄρθρον 67 τοῦ Συντάγματος τῆς 3.6.1927) καὶ ἐφηρμόσθη τὸ σύστημα τῆς ἐκλογῆς τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας *διὰ τῆς ψήφου τοῦ Κοινοβουλίου* (Βουλῆς καὶ Γερουσίας). Περίπτωσις ἐκλογῆς ὑπὸ τοῦ λαοῦ δὲν ἀντιμετωπίσθη.-

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ

Υιοθέτησις τῆς ἀμέσου ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλογῆς ἀποκλείεται συνταγματικῶς.

7.- Αὐτὰ εἶναι τὰ ἱστορικὰ προηγούμενα, ἰδικά μας καὶ ξένα.

Ἔτσι ἡ πρότασις ἐκλογῆς μὲ τὴν λαϊκὴ ψῆφο τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας στὰ μὲν ἰδικά μας δεδομένα δὲν εὐρίσκει κανένα προηγούμενο· ἀπὸ δὲ τὰ ξένα δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀντλήσει ἓνα κἄπως ἱκανοποιητικῶς βαρῦνον πρότυπο. Εἶναι λοιπὸν δυνατὸν τέτοια πρότασι νὰ υἰοθετηθῇ κατ' ἀπομίμησι τοῦ σημερινοῦ γαλλικοῦ προτύπου ; **Ἀναμφισβητήτως ὄχι !**

Διότι ἡ σημερινὴ Γαλλία ἔχει πολίτευμα διαφορετικὸ ἀπὸ τὸ ἰδικό μας. Τὸ πολίτευμα τῆς πέμπτης γαλλικῆς Δημοκρατίας εἶναι ἰδιόμορφη Προεδρικὴ Δημοκρατία, ὄχι ἡ ἀμιγῶς κοινοβουλευτικὴ, ὅπως εἶναι τὸ ἰδικό μας. Καὶ ἡ καθιέρωσις τῆς ἀμέσου ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλογῆς τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας ἀποκλείεται σ' ἐμᾶς ὄχι ἀπλῶς διότι θὰ ἐσήμαινε **μετάπτωσι τοῦ πολιτεύματός μας σὲ Προεδρικὴ Δημοκρατία**· ἀλλὰ διότι τὸ **ἄρθρον 110 § 1 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματός μας ρητῶς ἀπαγορεύει** κάθε μεταβολὴ τῆς βάσεως καὶ τῆς μορφῆς τοῦ πολιτεύματος ὡς Προεδρευομένης Κοινοβουλευτικῆς Δημοκρατίας. Ἐπομένως, οἰοδήποτε ἀναθεωρητικὸν ἐγχείρημα, πρὸς τὴν κατεύθυνσι μεταβολῆς τοῦ ἰσχύοντος τρόπου τῆς ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἐκλογῆς τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, μὲ τὴν ρητὴ αὐτῇ ἀπαγόρευσι σαφῶς ἀποκλείεται.-

Πῶς ἐξηγεῖται παρὰ ταῦτα ἡ πρότασις ; Συνταγματικὰ παραστρατήματα παρ' ἡμῖν.

8.- Τὶς στοιχειώδεις αὐτὲς ἀλήθειες, δηλαδὴ τὴν ρητῶς ἀπαγορευομένη διολίσθησι τοῦ πολιτεύματος μας ἀπὸ Προεδρευομένη σὲ Προεδρικὴ Δημοκρατία, ἀσφαλῶς **ἀντιλαμβάνονται** οἱ προτείνοντες καὶ ὅλοι οἱ θιασῶτες τῆς διὰ τῆς λαϊκῆς ψήφου ἐκλογῆς τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ αὐτονόητο τοῦ πράγματος, τὴν περὶ ἐπιγνώσεως τῶν συνεπειῶν τῆς προτάσεώς των ἀπόδειξι προσφέρουν καὶ οἱ ἴδιοι, ὅταν τὴν συνδέουν μὲ τὴν ἀνάγκη λελογισμένης, ὅπως λέγουν, αὐξήσεως τῶν ἀρμοδιοτήτων τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας. Καὶ ἡ μὲν ἀξίωσις γιὰ «λελογισμένη» αὐξήσι, ἐφ' ὅσον δὲν συγκεκριμενοποιεῖται, στερεῖται νοήματος. Σὲ κάθε περίπτωσι ὅμως, προερχομένη ἀπὸ ἀμύντορες καὶ νοσταλγοὺς τῆς ἀρχικῆς, πρὶν ἀπὸ τὴν Ἀναθεώρησι τοῦ 1986, διατυπώσεως τοῦ Συντάγματος τοῦ 1975, ἠμπορεῖ νὰ ἐκκληφθῇ μόνον ὡς ἔμμεσος ὁμολογία καὶ παραδοχὴ καὶ ἀπὸ αὐτούς, ὅτι **οἱ παρεχόμενες ἀπὸ αὐτὸ ἀρμοδιότητες στὸν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας ἦσαν ὄχι λελογισμένες, ἀλλὰ ἀλόγιστες**. Ὅπως καὶ πράγματι ἦσαν ! Ὑπὸ τὴν προϋπόθεσι βεβαίως, ὅτι οἱ ἀρμοδιότητες αὐτὲς καὶ ὄντως, συντρεχούσης περιπτώσεως, θὰ ἠσκοῦντο !

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ

Πώς εξηγείται λοιπόν ή σοβαροφανής ύποβολή της, *περι αναδείξεως με την λαϊκή ψήφο του Προέδρου της Δημοκρατίας, προτάσεως, παρά την επίγνωσι του συνταγματικῶς καταδήλως ανεπιτρέπτου αὐτῆς ;* Ἄνᾳγκη εἰλικρινείας. Ἡ ἐξήγησις ἀνέτως ἀνευρίσκειται ἀκριβῶς στὸ πλαίσιο μιᾶς κρατούσης στὴν πολιτικὴ μας πρακτικὴ νοοτροπίας τοῦ ἐπιτρεπτοῦ καὶ παραθεωρήσεως καὶ εὐθείας παραβιάσεως τοῦ Συντάγματος. Μὲ τὴν προσδοκία τῶν ἐκάστοτε δραστῶν, πὼς ἂν ἐπιτευχθῇ τὸ ἐθελόμενο, ἢ παραβιάσι παγιοῦται καὶ δὲν ἀκολουθοῦν συνέπειες. Ὁ λόγος εἶναι πικρός, ἀλλὰ ἀκριβής, ἀφοῦ τὰ ἐν προκειμένῳ **παραδείγματα δυστυχῶς δὲν σπανίζουν.** Ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ μνημονεύσει τὴν κατὰ τὸ παρελθὸν πυκνὴ, καίτοι εὐθέως ἀντισυνταγματικὴ, πρακτικὴ τῶν Πράξεων τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου. Ἡ τὴν νόσφισι ἢ καὶ ἀπόπειρα νοσφίσεως καὶ Προεδρικῶν ἀρμοδιοτήτων. Ἡ τὴν παρεμβολὴ τροπολογιῶν σὲ ἄσχετα πρὸς τὸ ἀντικείμενό των νομοθετήματα. Ἡ τὶς ἀπαράδεκτες στὸ ἔργο τῆς Δικαιοσύνης ἐπεμβάσεις, ἄλλοτε μὲ ὠμὲς ὀριοθετήσεις τῶν καθηκόντων της ἢ καὶ ἐπιτιμητικὸ σχολιασμὸ δημοσίως ἀπὸ φορεῖς τῶν ἄλλων ἐξουσιῶν τῶν ἀποφάσεών της, ἄλλοτε μὲ δημόσιες αὐθαίρετες ἐρμηνεῖες διατάξεων ἐπικειμένης τῆς ἐφαρμογῆς των, ἄλλοτε μὲ ἀναιδεῖς ἐπιταγές. Ἡ τὶς συνταγματικῶς βαρύτερες παραβιάσεις, - διότι ἀφοροῦν αὐτὴ τὴν ἐθνικὴ μας κυριαρχία καὶ ἀνεξαρτησία, - συγκεκριμένως τῆς ὑπογραφῆς διεθνῶν συμβάσεων, χωρὶς νὰ ἐπικυρώνονται μὲ νόμο, ὅπως ἀπαιτεῖ τὸ **ἄρθρον 28 § 1 τοῦ Συντάγματος**, ἢ τῆς διαμονῆς ἢ διελεύσεως ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ ἐπικράτεια ξένων στρατιωτικῶν δυνάμεων, χωρὶς νὰ ἐπιτρέπει τοῦτο νόμος, ὅπως ἐπιτάσσει τὸ **ἄρθρο 27 § 2 τοῦ Συντάγματος**. **Τὰ συνταγματικὰ αὐτὰ παραστρατήματα εἶναι ὅλα κοινῶς γνωστά, τὰ παραδείγματά των ἀφθονοῦν.** Ἀπὸ τὶς κατὰ τὰ ἀνωτέρω βαρύτερες μορφές των, ἀρκεῖ ἐδῶ ἐνδεικτικῶς ἢ ὑπόμνησις, ἀφ' ἑνὸς τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ θλιβερὴ, «**ἐνδιάμεση**» λεγομένη, **συμφωνία** μας μὲ τὰ **Σκόπια**, τῆς 13.9.1995 στὴν Νέα Ὑόρκη, δὲν εἰσῆχθη ἀκόμη στὴ Βουλὴ πρὸς ἐπικύρωσι (!), καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς ἰταμωτάτης ἐπὶ ἐβδομάδες **χρησιμοποίησεως** ἀπὸ τὶς **νατοϊκὲς δυνάμεις τοῦ ἑλληνικοῦ ἐδάφους** ὡς ὀρμητηρίου γιὰ τὴν περυσινὴ ἄνομη καὶ ἐγκληματικὴ, ἀφοῦ ἐστερεῖτο διεθνoῦς ἢ ἔστω ἐνδονατοϊκῆς νομιμοποίησεως, ἐπίθεσι ἐναντίον τῆς Νοτιοσλαβίας, χωρὶς νὰ ἐπιτρέψει τοῦτο νόμος, μὲ μόνη τὴν πρὸς τὸ θεαθῆναι, γιὰ ἐσωτερικὴ ἀπλῶς κατανάλωσι καὶ πρὸς κατασίγασι τῆς ὀργῆς τῶν Πανελλήνων, ὑποκριτικὴ διασάλπισι, ὅτι δῆθεν ἢ Ἑλλάς δὲν συμφωνοῦσε στὴν βάρβαρη ἐπίθεσι. Ὑποκριτικὴ, ἀφοῦ ἐὰν ὄντως διαφωνοῦσε, δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπιτρέψει τὴν χρησιμοποίησι, γιὰ τὶς ἀνάγκες τῆς ἐπιθέσεως, τοῦ ἐδάφους της.

Πρακτικὲς ἀδυναμίες, δυσχέρειες καὶ ἄτοπα τῆς ἀμέσου ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλογῆς. Ἡ ὑπεροχὴ τῆς ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἀναδείξεως.

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ

9.- Έκτος όμως του συνταγματικού εμποδίου, οί προτείνοντες την έκλογή με την λαϊκή ψήφο του Προέδρου της Δημοκρατίας παραθεωρούν και τις *πρακτικές αδυναμίες και δυσχέρειες* και τα *άτοπα* ενός τέτοιου συστήματος. Διότι ή λαϊκή νομιμοποίησις *πώς θα έγκμαιευθῆ*; Μήπως με *προεκλογικές συναθροίσεις*; Ἄλλα αὐτές *τί αντικείμενον* ήμπορεῖ εν προκειμένω να ἔχουν; Ἄφου κατά τις προεκλογικές αντιπαραθέσεις, καθ' υπόθεσιν, προβάλλονται προγράμματα και δίδονται συγκεκριμένες υποσχέσεις πραγματοποίησέως των, ἄλλο τὸ ζήτημα ὅτι ἀκολούθως οί υποσχέσεις αὐτές, κατά κανόνα και σχεδὸν ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐκλεγομένους, ἀθετοῦνται. Ὁ Πρόεδρος ὅμως τῆς Δημοκρατίας κατά τὸ πολίτευμά μας δὲν κυβερνᾶ, δὲν διοικεῖ, ἐπομένως και δὲν νοεῖται πρόγραμμα δράσεώς του, τὸ ὁποῖον να ήμπορεῖ να συγκριθῆ με ἄλλο και να τεθῆ ἔτσι ὑπὸ τὴν κρίσι τοῦ λαοῦ. Κατὰ συνέπειαν και κάθοδος εἰς προεκλογικὴν διαμάχην ὑποψηφίων για τὸ Προεδρικὸν ἀξίωμα θὰ στερεῖται ἀντικειμένου ἀντιπαραθέσεως.

Ἡ ἀντιπαραθέσις ἀναγκαίως ἔτσι θὰ περιορισθῆ εἰς τὴν *σύγκρισιν προσωπικοτήτων*, εἰς τὸ τί εἶναι, ἢ μᾶλλον εἰς τὸ τί ὑπῆρξε μέχρι τῆς ὑποψηφότητός του ὁ κάθε ὑποψήφιος. Να ἐπρόκειτο περὶ ἀντιπαραθέσεως προσόντων, ἔαν ή ἐπιλογή ὑπῆρχε τρόπος να περιορίζεται σ' αὐτὰ και οί ἐκλογεῖς να ἀκολουθοῦν ὄντως ἀντικειμενικὰ κριτήρια ἐκτιμήσεως, τὸ πρᾶγμα ἴσως να ἦτο ἀνεκτόν. Ἄλλα ἀναποτρέπτως ή ἀντιπαραθέσις *θὰ ἐκφυλίζεται πάντοτε, ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή, σὲ ἀγῶνα δημοτικότητος.*

Ἄλλ' ἐδῶ ἔγκειται ὁ μέγας κίνδυνος. Διότι *ή έκλογή στοῦ ἀνώτατο ἀξίωμα τῆς χώρας εἶναι ἀνεπίτρεπτο να γίνεται με προδιαγραφές και κριτήρια καλλιστείων.* Δὲν εἶναι μόνον ὁ ἔλεεινὸς *λαϊκισμὸς*, ἀκόμη και τῆς πιὸ βρωμερῆς μορφῆς, πὸν ήμπορεῖ σὲ μιὰ τέτοια ἀναμέτρηση να κατισχύσει. Εἶναι ή ἐξ αὐτοῦ τοῦ κριτηρίου τῆς δημοτικότητος ἐκπορευομένη ἀπειλή. Διότι εἶναι *πασίγνωστο τὸ πὼς μεθοδεύεται στίς ἡμέρες μας και με ποιές ἀνορθόδοξες πολλές φορές μεθόδους κατακτᾶται ή δημοτικότης.* Ἡ ὁποία και ήμπορεῖ να στηρίζεται και στοῦ εὐτελέστερο κριτήριον, και, ἀκόμη χειρότερο, ἄλλοθεν να ἐπιβληθῆ με κατευθυνόμενον θόρυβο και ἀσύστολη διαφημιστικὴ ἐκστρατεία. Καὶ τὰ *πολυποίκιλα μέσα προπαγάνδας* στίς ἡμέρες μας εἶναι ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀκαταγώνιστα, κυρίως με τὴν εἰκόνα πού, εὐκολη στήν θέασι, ἀποκλείει για τὸν πολὺ κόσμον τὴν δυνατότητα και στοιχειώδους προβληματισμοῦ.

Ἔτσι βλέπουμε δυστυχῶς, *με κινητήριο δύναμι τὸ χρῆμα*, πὸν τὰ πάντα διαφθείρει, και με *ὑπόπτους σχεδιασμοὺς ἄλλοφύλων*, ξένων «προστατῶν» μας, πὸν θέλοντας να διαφεντεύουν ἀνενοχλήτως τὰ τῆς χώρας μας *προετοιμάζουν τοὺς ἐγχωρίους ἐθελοδούλους ὑπηρέτες των*, να προωθοῦνται *σκοπίμως και ἀπατηλῶς σὲ τεχνητὰ ὕψη δημοτικότητος*

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ

καὶ νὰ ἀναδεικνύωνται καὶ στὸ πολιτικὸ μας στερέωμα ὄχι σπανίως καὶ πρόσωπα στερούμενα τῆς ἀπαραιτήτου *μορφώσεως* καὶ *παιδείας*, ἀμφιβόλου ἤθους, *υπόπτου παρελθόντος*, πού δὲν ἔκαναν προηγουμένως στὴν ζωὴ τους *ἀπολύτως τίποτε*, ἀκόμη καὶ ἀνεπάγγελτα, κυριολεκτικῶς *μηδενικά*. Οἱ πάντες κατανοοῦν τὴν στοιχειώδη αὐτὴ ἀλήθεια. Πικρὴ γεῦσι τῆς ὁποίας, σὲ ἥσωνα βεβαίως κλίμακα, μᾶς προσέφεραν καὶ οἱ προηγούμενες ἐθνικὲς βουλευτικὲς ἐκλογές, μὲ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ὁποίων *ἀπεκλείσθησαν* ἀπὸ τὴν σημερινὴ Βουλὴ πρόσωπα *ικανά*, μὲ ἀληθινὲς καὶ ὄχι κίβδηλες προσφορὲς πρὸς τὸ Ἔθνος καὶ τὴν Δημοκρατία, καὶ ἀντ' αὐτῶν *ἀνεδείχθησαν* ὡς *ἐκλεκτοὶ τοῦ λαοῦ ποικίλες ἄγνωστες, χωρὶς καμμιά προσφορὰ στὸν τόπο, ἀνώριμες ἢ καὶ ἀπαίδευτες ἀσημαντότητες!*

Σημεῖα τῶν καιρῶν. Μήπως θέλουμε σ' αὐτὸ τὸ ἐπίπεδο νὰ περιπέσει καὶ ἡ ἐκλογή τοῦ πρώτου ἄρχοντος τῆς χώρας μας;

Ἐπὶ τέλους, *ἐκλέγουσα ἡ Βουλὴ, κατὰ τὰ ἰσχύοντα σήμερον, τὸν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας, ἀντικειμενικῶς ὑπερέχει κατὰ πολὺ, καὶ δὲν εἶναι ἐπίδεκτικὴ τέτοιας ἀθλίας χειραγωγήσεως*. Καί, ἐξ ἄλλου, προκρινομένης τῆς ἐκλογῆς τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας *μὲ τὴν ψῆφο τοῦ λαοῦ*, μήπως πρόκειται τὰ *κόμματα* νὰ μείνουν *ἀμέτοχα* στὴν σχετικὴ προεκλογικὴ ἐκστρατεία; Δὲν θὰ καταδείξει τὸ καθένα *ποιὸν* ἀπὸ τοὺς ὑποψηφίους *προτιμᾷ*; Ἔτσι δὲν θὰ εἶναι καὶ τότε ὁ ἐκλεγόμενος οὐσιαστικῶς ὁ *ἐκλεκτὸς τοῦ κόμματος ἢ τῶν κομμάτων*, πού τὸν προετίμησαν; *Τί, λοιπόν, ἀποτρέπεται μὲ τὴν ἄμεση ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλογή;*

Ἀνάγκη εὐλικρινείας. Ἡ ἐκλογή Προέδρου τῆς Δημοκρατίας εἶναι *πρᾶξις καθαρῶς πολιτικῆ*, ἐπομένως καὶ ἡ *ἀνάμιξις* σ' αὐτὴν τῶν *κομμάτων*, πού ἀποτελοῦν, ὑπὸ δημοκρατικὸ πολίτευμα, τὴν πεμπτουσία τοῦ πολιτικοῦ παιχνιδιοῦ, μὲ κανένα τρόπο *δὲν ἐπιτρέπεται, ἀλλὰ καὶ δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἀποκλεισθῇ*. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὅμως, δὲν εἶναι ἐμφανέστατα *συνετώτερον*, *ἀντὶ νὰ μετέχουν*, ὅπως μὲ τὴν ἄμεση ἐκλογή προτείνεται, σ' αὐτὴν *οἱ ὄπαδοὶ* τῶν κομμάτων, μὲ τὰ ἀμφίβολα κριτήρια καὶ τὴν εὐκόλως χειραγωγουμένη νοοτροπία των, *νὰ συντελοῦν στὴν ἐκλογή τοῦ Προέδρου οἱ ἐκλεκτοὶ αὐτοῦ τοῦ λαοῦ ἀντιπρόσωποι του στὴν Βουλὴ*; Δὲν ἔχουν αὐτοὶ κατὰ τεκμήριον *ἰσχυρότερη* ἀπὸ τοὺς ἐκλέκτορες των κρίσι καὶ ἀντίληψι καὶ γι' αὐτὸ ἄλλωστε δὲν ἐκλέγονται ὡς ἀντιπρόσωποι των;

Μεθοδεύεται διὰ τῆς ἀμέσου ἐκλογῆς ἡ παλινόρθωσις τῆς Μοναρχίας;

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ

10.- Ἐν ὄψει τῶν ἀνωτέρω ὁ καθένας εὐλόγως διερωτᾶται, *τί ἐπὶ τέλους ὑπηρετεῖ αὐτὴ ἢ πρότασις περὶ ἀμέσου ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλογῆς Προέδρου τῆς Δημοκρατίας καὶ ἡ ἔμμομη σ' αὐτήν, μολοντί καὶ συνταγματικῶς ἀνεπίτρεπτη εἶναι, καὶ τὰ ἐκτεθέντα ἄτοπα καὶ ἀδυναμίες παρουσιάζει ; Πολὺ φοβοῦμαι, ὅτι δὲν ἀποκλείεται νὰ ἐπιδιώκεται μὲ τὴν μεθόδευσι αὐτὴ σὲ πρῶτο στάδιο ἢ ἔμμεση παλινόρθωσι τῆς ἐκπεσούσης δυναστείας. καὶ στὴν συνέχεια ἢ ἀποκατάστασι στὴν χώρα μας τῆς βασιλείας.*

Τοὺς φόβους αὐτοὺς ἐκτρέφει ἀκριβῶς ἡ ἰσχυρὴ προσωπικότης τοῦ τέως Πρωθυπουργοῦ Κυρίου *Κωνσταντίνου Μητσοτάκη*, πράγματι ἱκανωτάτου πολιτικοῦ, ὁ ὁποῖος καὶ ἔκανε πρῶτος τὴν πρότασι καὶ ἐμμένει ἀνενδότης σ' αὐτή. Ἄφοῦ ὁ ἴδιος ἀντικειμενικῶς, λόγῳ ἡλικίας, μᾶλλον δὲν πρόκειται νὰ ὠφελῆθῃ ἀπὸ αὐτήν. Καὶ ἀκόμη, ἐν ὄψει φυσικὰ τῆς πολιτικῆς του συμπεριφορᾶς. Ἄφοῦ ὄχι μόνον *συνείργησεν* ἀποτελεσματικῶς μὲ τὴν γνωστὴ *ἀποστασία* τοῦ *Ἰουλίου 1965* στὸ *βασιλικὸ πραξικόπημα ἀποπομπῆς* τῆς ὄντως *λαοπροβλήτου*, στηριζομένης στὴν ἐμπιστοσύνη τοῦ 53% τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, *Κυβερνήσεως* τοῦ ἀειμνήστου *Γεωργίου Παπανδρέου*, καίτοι μάλιστα σ' αὐτήν καὶ ὁ ἴδιος, σὲ ἐπιφανῆ θέσι, μετεῖχε· ἀποστασία, πὺν *συνεπέφερε* τὴν ἀκολουθήσασα εἰδεχθῆ *ἑπταετῆ δικτατορία* τῶν παρανοϊκῶν ἀπριλιανῶν. Ἀλλά, καὶ πολὺ ἀργότερον, κατὰ τὸ *1990*, προέβη στὸ *Λονδίνο* στὴν πασίγνωστη δήλωσί του, γιὰ τὸ δῆθεν *“unfair” (ἄδικο)* τοῦ *δημοψηφίσματος τοῦ 1974*, μὲ τὸ ὁποῖον ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς μὲ συντριπτικὴ πλειοψηφία ἀπετίναξε τὰ δεσμὰ τοῦ ἀναχρονιστικοῦ πολιτεύματος τῆς Βασιλείας. *Δήλωσι, πὺν φυσικὰ μόνον ἀπὸ ἀφέλεια δὲν ἔγινε.* Ἐσκοπεῖτο τότε μὲ αὐτὴν κάτι, ἢ *ἐπίσημη*, ἀπὸ ἐπιφανῆς πολιτικὸ στέλεχος τῆς χώρας, *ἐπισήμανσις μιᾶς δῆθεν «ἀδικίας»*. Μήπως λοιπὸν τώρα ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου ἀποκαταστάσεως τῆς «ἀδικίας» αὐτῆς ; *Μήπως* δηλαδὴ *καὶ τώρα ἐπιδιώξεις τῆς δυναστείας, ἐνεστῶσες φυσικὰ, ὑπηρετοῦνται ;* Μὲ μοχλὸ ἀκριβῶς τὴν ἐν λόγῳ πρότασι ἐκλογῆς ὑπὸ τοῦ λαοῦ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας. Ἄψόγως κατὰ τὸ περικάλυμμά της δημοκρατικῆ, στὴν οὐσία ὅμως μὲ καταλυτικὴ τοῦ δημοκρατικοῦ μας πολιτεύματος ὀπισθοβουλία. Καὶ ἐξηγοῦμαι :

Ἐὰν ὄντως ἡ προκειμένη *ὑπόθεσις* εἶναι *ὑποστατή*, τότε ἡ μεθόδευσις εἶναι *πράγματι σατανικῆ*. Διότι μὲ τὸ σημερινὸ σύστημα, ἀφοῦ ἡ *Βουλὴ ψηφίζει Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας* κατὰ πρότασι τῶν κομμάτων, ἢ *μπορεῖ* μὲν νὰ ἐκλέγονται ὡς Πρόεδροι πρόσωπα οἰουδήποτε πολιτικοῦ φρονήματος· ἀλλὰ εἶναι ἀδιανόητο, ἐπομένως *ἀδύνατο*, ὅτι θὰ βρεθοῦν ποτὲ κόμματα νὰ προτείνουν, καὶ *Βουλὴ νὰ ἐκλέξει ὡς Πρόεδρον*

τῆς Δημοκρατίας μέλος τῆς οἰκογενείας τῆς, πανηγυρικῶς μὲ τὸ δημοψήφισμα τοῦ 1974, ἐκπεσοῦσης δυναστείας.

Ἐνῶ μὲ τὴν προτεινομένη ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἀνάδειξι τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας τέτοιο ἐνδεχόμενο καθόλου δὲν ἀποκλείεται. Διότι, ὅπως προεξετέθη, σήμερα τὰ μέσα ἐπηρεασμοῦ τοῦ λαϊκοῦ φρονήματος εἶναι ἀκαταγώνιστα, ὁ βιασμός τῆς ἀληθινῆς θελήσεως τοῦ λαοῦ μὲ συστηματικὴ πλύσι ἐγκεφάλου δὲν εἶναι δυσκατόρθωτος. Καὶ *στην σκέψι τῶν ἐπιβούλων* ἀσφαλῶς ἐνεργοποιεῖται τὸ ἐνδεχόμενο, ὅταν καθιερωθῇ ἐκλογή μὲ τὴν λαϊκὴ ψῆφο, νὰ *υποβληθῇ ὑποψηφιότης* γιὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, - ἀφοῦ αὐτὸ εἶναι τὸ πολίτευμά μας καὶ δὲν ἀλλάζει, - *κάποιου γόνου τῆς ἐκπεσοῦσης δυναστείας*. Καὶ βεβαίως θὰ *συνεργήσουν* σ' αὐτὴν οἱ ξένοι ἐπίβουλοι, μὲ τὴν ἐπιστράτευσί καὶ ὅλων τῶν ἀνοήτων μύθων τοῦ παρελθόντος καὶ τὴν *ἐκμετάλλευσί φυσικὰ τῆς ἀγνοίας ἢ ἀμνησίας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ γιὰ τὰ ὅσα δεινὰ ὑπέστη ἡ Πατρίδα μας ἀπὸ τὴν ξένη καὶ ξενόδοουλη δυναστεία*. Ἄμα δὲ ἐπιτευχθῇ τὸ σκοπούμενο, τὸ ἐ π ὀ μ ε ν ο β ῆ μ α, - μὲ τὴν ἐπικλησί φυσικὰ ἐπιχειρηματολογίας μηδενικοῦ νοητικοῦ ἐπιπέδου, τοῦ τύπου, φέρ' εἰπεῖν, «τὶ τίς θέλουμε τίς ἐκλογές γιὰ Πρόεδρο, ἀφοῦ τὸν ἔχουμε καλὸ καὶ ἀκομμάτιστο, ἄς μετατρέψουμε λοιπὸν τὸ πολίτευμά μας σὲ βασιλενομένη δημοκρατία, γιὰ νὰ ἀποφεύγουμε καὶ τίς ἐκλογές καὶ τὰ ἔξοδά των» -, δὲν θὰ εἶναι καθόλου δύσκολο νὰ διασκελισθῇ. *Ἡ ἐπάνοδος τῆς χώρας στὸ ἀναχρονιστικὸ πολίτευμα θὰ ἔχει τότε, διὰ τῆς τεθλασμένης, κατορθωθῇ.*

Εὐχομαί οἱ παραπάνω φόβοι μου νὰ μὴ στηρίζονται σὲ ἀληθινὲς προθέσεις καὶ σχεδιασμούς, νὰ εἶναι στὴν πραγματικότητα ἀδικαιολόγητοι. Ἄλλὰ καὶ ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων ἔχει χρέος, ἐνώπιον τῆς Ἱστορίας, νὰ μὴ δώσει μὲ τὴν υἰοθέτησι τῆς προτάσεως, *περὶ ἀμέσου ἐκλογῆς ὑπὸ τοῦ λαοῦ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, τὴν δυνατότητα πραγματοποιήσεώς των*. Ἡ Δημοκρατία εἶναι τὸ πολίτευμα, ποῦ κατ' ἔξοχὴν ἐπιβάλλει συνεχῆ καὶ ἀδιάκοπη τὴν ἐγρήγορσι ὅλων μας πρὸς διαφύλαξί της.

Δὲν ἔμπορεῖ νὰ *λεχθῇ, οὔτε ὅτι ἡ Βουλὴ μας προσέχει πάντοτε*. Κατὰ τὴν κατάρτισί τοῦ Συντάγματος τοῦ 1975 εἶχα *διαμηνύσει* στοὺς Ἀρχηγούς τῆς δημοκρατικῆς παρατάξεως, τὸν Γεώργιον Μαῦρον τῆς Ε.ΔΗ.Κ. καὶ τὸν Ἀνδρέαν Παπανδρέου τοῦ ΠΑ.ΣΟ.Κ., νὰ φροντίσουν τοῦλάχιστον νὰ *παρεντεθῇ στὸ Σύνταγμα διάταξις, ὁμοίᾳ πρὸς τὸ ἄρθρο 44 τοῦ γαλλικοῦ συντάγματος τοῦ 1946*, κατὰ τὸ ὅποιο «τὰ μέλη τῶν οἰκογενειῶν, ποῦ ἐβασίλευσαν στὴν Γαλλία, δὲν εἶναι ἐκλέξιμα στὴν Προεδρία τῆς Δημοκρατίας». Ἄδικος ὁ κόπος, ἢ ὑπόδειξις μου δὲν βρῆκε ἀνταπόκρισι. Οἱ *Γάλλοι*, προνοητικοί, ἕνα αἰῶνα μετὰ τὴν κατάλυσι τῆς βασιλείας ἐφρόντισαν καὶ ἐθέσπισαν τὴν διάταξι αὐτή. *Ἐμεῖς*, παρὰ

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ

τις νωπότατες μνημες από την βασιλική άνομία, τίποτε σχετικό δέν έκάναμε. *Η Αναθεωρητική μας Βουλή του 1974 ούτε την πρόνοια της § 1 του «περί έκπτώσεως της δυναστείας και ανακηρύξεως της Δημοκρατίας» Ψηφίσματος της Δ' έν Αθήναις Συντακτικής Συνελεύσεως της 25ης Μαρτίου 1924 έλαβε, για την στέρησι της ελληνικής ίθαγενείας από τα μέλη της έκπεσούσης δυναστείας και την άπαγόρευσι της διαμονής των στην Ελλάδα. Ήγνόησε τó συνετό αυτό ιστορικό προηγούμενο. Γι' αυτό και άνέκυψαν τα προβλήματα, που είχαμε με τις επιχειρηθεισες άνά την Ελλάδα περιοδείες του έκπτώτου, αλλά και θά έχουμε προσεχώς κατά την τέλεσι στην χώρα μας των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Γι' αυτό και διανοίγεται ή θυρίδα πρòς έμμεση, κατά τα άνωτέρω, παλινóρθωσι βλαστών της έκπεσούσης δυναστείας, έν παρασχεθῆ ή δυνατότης αυτή με άφρονα και χωρίς περίσκεψι νίοθέτησι της, περι άμέσου ύπό του λαου έκλογῆς του Προέδρου της Δημοκρατίας, άντισυνταγματικής προτάσεως.-*

Γ) ΟΙ ΕΞΟΥΣΙΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Τò αίτημα ένδυναμώσεως τών έξουσιών του Προέδρου της Δημοκρατίας.

12.- Όπως προεξετέθη, ή περι άμέσου ύπό του λαου έκλογῆς του Προέδρου της Δημοκρατίας πρότασις συνδέεται από νοσταλγους της άρχικῆς διατυπώσεως του ισχύοντος Σύντάγματος του 1974 με αίτημα ένδυναμώσεως τών άρμοδιοτήτων του Προέδρου της Δημοκρατίας, οί όποιες έχουν περιορισθῆ με την αναθεώρησι του 1986. Έπιζητουν άποκατάστασι τών άρχικών άρμοδιοτήτων του, όχι βεβαίως στην πληρότητά των, άφου και αυτοί όμιλουν για «λελογισμένη» μόνον αύξησι τών έξουσιών του.

Και εῖναι άληθές, ότι παρόμοιες φωνές έχουν άκουσθῆ σποραδικώς και κατά τó παρελθόν, ιδίως σε σχέσι με την δυνατότητα διαλύσεως της Βουλῆς, σε περίπτωσι διαπιστώσεως προφανους δυσαρμονίας πρòς τó λαϊκόν αίσθημα ή μη έξασφαλίσεως κυβερνητικῆς σταθερότητος· άρμοδιότητα, την όποιαν έδιδε στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, μετá γνώμην του, μη ύφισταμένου σήμερα, «Συμβουλίου της Δημοκρατίας», άρχικώς τó Σύνταγμα του 1974 (με τó άρθρο του 41 § 1), αλλά την όποιαν άφήρεσεν ή Αναθεώρησις του 1986. Έτσι επιβάλλεται ή έγγυτέρα έδω έξέτασις του προβαλλομένου αυτού αίτήματος.-

Οί ύπερεξουσίες του Προέδρου της Δημοκρατίας πρακτικώς μη έφαρμοσίμες.

13.- Μια συνταγματική πρόβλεψις χρειάζεται όχι άπλως μόνον για να ύπάρχει. Διότι τó Σύνταγμα εῖναι άθροισμα όρισμών, που διέπουν

εὐθέως τὴν ὀργάνωσι τῆς Πολιτείας καὶ ρυθμίζουν κατὰ τρόπον πρακτικῶς ἐφαρμοσίμο τὴν κατανομή τῶν ἐξουσιῶν. **Πρακτικῶς δὲ ἐφαρμοσίμες εἶναι μόνον οἱ διατάξεις, ἢ ἐφαρμογή τῶν ὁποίων ἠμπορεῖ, συντρεχούσης περιπτώσεως, νὰ συντελεσθῇ ὁμαλῶς, χωρὶς ἐπικινδύνους γιὰ τὸ πολίτευμα καὶ τὴν ζωὴ τῆς ἔθνικῆς κοινότητος κλυδωνισμούς.**

Ἄλλὰ ἀκριβῶς **τέτοιο χαρακτήρα δὲν εἶχαν οἱ διατάξεις** τοῦ ἀρχικοῦ κειμένου τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος, **οἱ παρέχουσες πλέγμα ὑπερεξουσιῶν στὸν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας.** Οἱ ὑπερεξουσίες αὐτὲς ἀνταπεκρίνοντο μὲν στίς ἐπιθυμίες τοῦ Ἄρχηγοῦ τοῦ κόμματος τῆς «Νέας Δημοκρατίας, πού μὲ τὴν συντριπτικὴ του τότε πλειονοψηφία ἐπέβαλε τὸ Σύνταγμα τῆς ἀρεσκείας του, Πρωθυπουργοῦ **Κωνσταντίνου Καραμανλῆ,** ἱκανοποιούσες τὴν πασίγνωστη ἰδιοσυγκρασία του, ἀποβλέποντος δὲ προσωπικῶς ἀπὸ τότε στὴν κατάληψι καὶ τοῦ ἀνωτάτου ἀξιώματος τῆς Δημοκρατίας, **πρακτικῶς ὅμως ἐφαρμοσίμες δὲν ἦσαν.** Ἄπόδειξις, ὅτι **ὁ ἴδιος** κατὰ τὸ διάστημα τῆς πενταετοῦς ἀπὸ τὸ 1980 μέχρι τὸ 1985 Προεδρίας του, ὅποτε καὶ ὑπῆρχαν οἱ ὑπερεξουσίες αὐτὲς τοῦ Προέδρου, **οὐδέποτε τις ἤσκησε.** Μολονότι ἢ ἔλευσις σχεδὸν ἀμέσως, τὸ 1981, τοῦ **ΠΑ.ΣΟ.Κ.** στὴν ἐξουσία, μὲ τις βαθύτατες ἀλλαγὰς πού ἡ Κυβέρνησις του ἐπέφερε σὲ ὅλους σχεδὸν τοὺς τομεῖς τῆς κρατικῆς ὀργανώσεως καὶ δραστηριότητος καὶ τῆς ζωῆς γενικὰ τοῦ ἔθνους, ἠμποροῦσε ἐπανειλημμένως νὰ δώσει τὴν πρὸς τοῦτο ἀφορμὴ. Καὶ δὲν τις ἤσκησε, **ὄχι βεβαίως μόνον ἀπὸ πολιτικὸ καιροσκοπισμὸ,** δηλαδὴ μὲ τὴν προσδοκία, ἐφ' ὅσον τὸ ἀντίπαλον **ΠΑ.ΣΟ.Κ.** εὐρίσκετο ἀκλονήτως στὴν ἐξουσία καὶ ἀπὸ αὐτὸ ἐξηρτᾶτο ἢ ἐπανεκλογή του, νὰ ἐκμαιεύσει, μὲ τὴν ἐν προκειμένῳ ἀδράνειά του, τὴν εὐμένεια καὶ συγκατάθεσι τοῦ κυβερνῶντος αὐτοῦ κόμματος γιὰ ἀνανέωσι τῆς Προεδρικῆς του θητείας. Δὲν τις ἤσκησε, **προφανῶς ἀναλογιζόμενος καὶ τις συνέπειες** ἐνὸς τέτοιου ἐγχειρήματος, πού θὰ ἠμποροῦσε νὰ βυθίσει τὴν χώρα σὲ μιὰ θεσμικὴ καὶ πολιτικὴ κρίσι χωρὶς προηγούμενο. Καὶ ἐξηγοῦμαι.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας διάλυσις τῆς Βουλῆς ἐνεργὸς ἀνάμιξις εἰς κομματικὰς διαμάχας. Ἡ περίπτωσηις τοῦ ἄρθρου 41 § 2 τοῦ Συντάγματος.

14.- Ἀποτελεῖ, νομίζω, αὐτονόητο κανόνα εὐκρασίας τοῦ πολιτεύματος, **ὄργανο ἐκλεγόμενον ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ λαοῦ, μόνον ἀπὸ αὐτὸν νὰ καταλύεται.**

Ἡ **Βουλή** ἐκλέγεται μὲ καθολικὴ ψηφοφορία γιὰ ὠρισμένο χρόνον (**τετραετία**), μετὰ τὴν πάροδο τοῦ ὁποίου, πάλι μὲ τὴν λαϊκὴ ψῆφο, ἀνανεώνεται. Ἐπομένως **ἐξηναγκασμένη, μὲ ἀπόφασιν ἄλλου ὀργάνου, διακοπὴ τοῦ βίου της δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέπεται.**

Ἄς σημειωθῇ ἐδῶ, ὅτι **διαφορετικὴ εἶναι ἢ προβλεπομένη** στὸ **ἄρθρο 41 § 2 τοῦ Συντάγματος** περίπτωσηις διαλύσεως τῆς Βουλῆς **ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ**

«προκειμένου να αντιμετωπισθῆ ἔθνικὸ θέμα ἐξαιρετικῆς σημασίας»· διότι αὐτὴ γίνεται μὲν ἀπὸ τὸν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας, ἀλλὰ μὲ «πρότασι τῆς Κυβερνήσεως, πὺν ἔχει λάβει ψῆφο ἐμπιστοσύνης», δηλαδή κατὰ τεκμήριο **ἐκφράζει τὴν ἐπιθυμίαν τῆς πλειονοψηφίας** αὐτῆς τῆς διαλυομένης Βουλῆς. Χωρὶς βεβαίως νὰ ἐπιτρέπεται ἀποσιώπησις ἐν προκειμένῳ τοῦ γεγονότος, ὅτι **ἔχει γίνεαι, δυστυχῶς**, καὶ μάλιστα ὄχι μιὰ φορά, **καὶ καταχρηστικὴ ἐφαρμογὴ** τῆς διατάξεως αὐτῆς, καίτοι δηλαδή δὲν συνέτρεχεν ἡ βασικὴ προϋπόθεσις τῆς ὑπάρξεως ὄντως «ἀνάγκης ἀντιμετωπίσεως ἔθνικου θέματος ἐξαιρετικῆς σημασίας».

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὸ ζήτημα αὐτὸ ἀρχῆς, ὅτι εἶναι ἀνεπίτρεπτο ἡ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλεγομένη Βουλὴ νὰ καταλύεται μὲ ἀπόφασιν ἄλλου ὄργανου, τέτοια προνομία τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας **διανοίγει ἀθεράπευτο κύκλο προβλημάτων**. Διότι ἡ μετὰ τὴν διάλυσιν ἐκλεγομένη **νέα Βουλὴ**, ἐὰν μὲν **ἐπαναλαμβάνει κατὰ τὴν σύνθεσίν της**, δηλαδή ἀπὸ ἀπόψεως συσχετισμοῦ τῶν πολιτικῶν δυνάμεων σ' αὐτήν, τὴν προηγουμένην, τότε θὰ ἔχει πλέον τρωθῆ σημαντικώτατα τὸ γόητρο τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, ἀφοῦ μὲ τὴν λαϊκὴν ψῆφον οὐσιαστικῶς θὰ ἔχει ἀποδοκιμασθῆ ἡ περὶ διαλύσεως ἀπόφασίς του. Ἐὰν δὲ πάλιν προκύψει **νέας συνθέσεως Βουλῆς**, τότε εὐλόγως ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας θὰ ἐπισύρει τὴν δικαιολογημένη μῆνιν αὐτῶν, πὺν ἠττήθησαν, ὅτι ἔχασαν τὴν ἐξουσίαν μὲ τὴν μεροληπτικὴν ὑπὲρ τῶν ἀντιπάλων τῶν πρωτοβουλία τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, τῆς διαλύσεως τῆς προηγουμένης Βουλῆς· μομφή, πλήρως τεκμηριωμένη ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἀσφαλῶς ἡ διάλυσις θὰ ἀνταποκρίνεται πάντοτε σὲ αἴτημα τῶν ἐκτὸς τῆς ἐξουσίας κομμάτων καὶ ἔτσι ἡ παρέμβασίς μὲ τὴν διάλυσιν τῆς Βουλῆς τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας **μόνον ὡς ἐνεργὸς ἀνάμιξις τοῦ στίς κομματικὰς διαμάχας καὶ ἐνέργεια μεροληπτικὴ θὰ ἠμπορεῖ νὰ ἐρμηνευθῆ**.

Γι' αὐτοὺς τοὺς λόγους καὶ στὴν **Γαλλίαν** ὑπὸ ἀμιγῶς κοινοβουλευτικὸ πολίτευμα, μολονότι τὰ **συνταγματικὰ κείμενα τοῦ 1875** τοῦ ἔδιδαν ἐξουσίαν διαλύσεως τῆς Βουλῆς, ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας **οὐδέποτε**, κατὰ τὰ ἑβδομήντα χρόνια ζωῆς τῆς τρίτης γαλλικῆς Δημοκρατίας, **τὴν ἤσκησε**· ὁπότε καὶ δὲν **ἐπανελήφθη φυσικὰ τέτοια προνομία τοῦ στὸ Σύνταγμα τοῦ 1946**.

Καὶ ἄλλα ἐπιχειρήματα κατὰ τῆς ἐξουσίας διαλύσεως.

15.- Στοιχειώδης λοιπὸν πολιτικὴ σύνεσις ἐπέβαλε τὴν ἀδρανοποίησιν καὶ σὲ μᾶς τῆς περὶ διαλύσεως τῆς Βουλῆς ἐξουσίας τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας καὶ ὅταν προεβλέπετο ἀπὸ τὸ Σύνταγμα. Ἐπρόκειτο ἐπομένως περὶ **καταφανῶς ἀχρήστου καὶ ἐξοβελιστέας διατάξεως**, ἡ ὁποία καὶ ὀρθότατα ἀπηλείφθη μὲ τὴν Ἐναθεώρησιν τοῦ 1986.

Και φυσικά μόνον νηπιακής έμβειλίας είναι τὸ ενίστε προβαλλόμενο σχετικῶς ἐπιχείρημα, ὅτι «δὲν πειράζει, ἄς μὴν ἀσκεῖται ἡ ἀρμοδιότης αὐτῆ τοῦ Προέδρου, ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχει, διότι μὲ τὸν φόβο τῆς ἀσκήσεως τῆς θὰ συγκρατεῖται ἡ Κυβέρνησις σὲ σύννομη ἄσκησι τῆς ἐξουσίας». Καὶ τοῦτο διότι εἶναι **ἀδιανόητο** καὶ **ἀνεπίτρεπτο**, νὰ θεσπίζουμε διατάξεις, καὶ μάλιστα στὸ **Σύνταγμα**, ἀπλῶς καὶ **μόνον** μὲ **ἐκφοβιστικὴ**, γιὰ τὴν ἐκλεγομένη μὲ τὴν ψῆφο τοῦ λαοῦ Κυβέρνησι, **ἀποστολή**. Ὅσοι τὰ ἀντίθετα πρὸςβέουν, ἄς πληροφορηθοῦν πρῶτα στοιχειωδῶς, τὸ τί πρέπει νὰ διαλαμβάνει τὸ **Σύνταγμα** μιᾶς χώρας ! ...

Ὑπάρχει ὅμως καὶ μία ἄλλη σκέψις, ἡ ὁποία ἀπὸ τὸν ἴδιο κύκλο προβληματισμοῦ ἀναδύεται. Ὅσοι **κοινοβουλευτικοὶ ὑποστηρίζουν τὴν ἐπαύξει τῶν ἐξουσιῶν** (ἀρμοδιοτήτων) τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, οὐσιαστικῶς **ἀπεμπολοῦν μερίδιον τῆς ἰδικῆς τῶν ἀποστολῆς**.

Διότι, **ὑπὸ κοινοβουλευτικὸν καθεστῶς**, πρωταρχικὸν **καθῆκον** τῆς **Βουλῆς** εἶναι νὰ ἐπηρεάζει τὴν διαμόρφωσι τοῦ πολιτικοῦ σκητικοῦ, ἀπὸ τὴν ὁποία καὶ ἐξαρτᾶται ἡ **πορεία τῆς χώρας**, πορεία συντελουμένη μὲν ὑπὸ τὴν καθοδήγησι τῆς ἐκάστοτε λαοπροβλήτου **Κυβερνήσεως**, ἀλλὰ ἀπαραιτήτως **διαρκῶς στηριζομένης** τῆς τελευταίας αὐτῆς στὴν **ἐμπιστοσύνη τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας**. Καὶ ὄχι νὰ μεταθέτει τὸ καθῆκον τῆς τοῦτο οὐσιαστικῶς στοὺς ὤμους ἄλλου ὀργάνου, καὶ μάλιστα μονοπροσώπου, τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας καὶ νὰ ἀναμένει μὲ τὴν διάλυσί τῆς ἀπὸ αὐτὸν, νὰ ἐπέλθῃ **προσδοκωμένη ἀλλαγὴ!**

Καὶ ὁ ἐν λόγω ἐπηρεασμὸς μόνον **μὲ τὴν ἄρθρωσιν ἐντὸς τῆς Βουλῆς ὄντως ὀρθοῦ, συνεποῦς καὶ μεστοῦ πολιτικοῦ λόγου καὶ τὴν σῶφρονα ἄσκησι τῶν κοινοβουλευτικῶν δυνατοτήτων** ἡμπορεῖ νὰ κατορθωθῆ. Πρᾶγμα, τὸ ὁποῖο κανένας δυστυχῶς δὲν ἡμπορεῖ νὰ ὑποστηρίξει ἐλλόγως, ὅτι ἀποτελεῖ σήμερα τὸν κανόνα. Ἄφου εἶναι πασιδῆλο τὸ γεγονός, ὅτι τὰ ὅσα ἡ Βουλὴ ψηφίζει, συνήθως ἐκτὸς αὐτῆς προηγουμένως ἀποφασίζονται καὶ παρασκευάζονται, δὲν ἀπουσιάζουν δὲ καὶ περιπτώσεις ὑστέρως ἀπὸ αὐτὴν καλύψεως καὶ ἀνομιῶν, πὸν ἔχουν ἤδη συντελεσθῆ. Τὸ θέμα βεβαίως συναρτᾶται καὶ πρὸς τὴν προσήκουσα **ὀργάνωσι τῶν κατ' ἰδίαν πολιτικῶν κομμάτων**, δὲν λέγω τὴν «δημοκρατικὴ» λειτουργία τῶν, διότι δυστυχῶς ὁ ὅρος ἐξεφυλίσθη τόσον, ὥστε νὰ **ὀμιλοῦν τῶρα γιὰ δημοκρατία κυρίως πνευματικῶς ἀνεργάτιστοι μὲ φασιστοειδῆ νοοτροπία καὶ συμπεριφορὰ**.

Ὁ ρόλος τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας. Προϋποθέσεις ἀτομικοῦ χαρακτῆρος εὐόρκου ἀσκήσεως τῶν ἔργων του.

16.- Ἀνάκτησις λοιπὸν ἀπὸ τὴν Βουλὴ τῶν θεσμικῶν καθηκόντων καὶ τῆς ἀποστολῆς τῆς πρέπει νὰ εἶναι τὸ μόνο ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ

ζητούμενο. Καί για τήν σωστή λειτουργία τοῦ πολιτεύματος δέν χρειάζεται ἀπονομή καί ἄλλων ἀρμοδιοτήτων στον Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας ἐκτός τῶν ὑφισταμένων, ἐκείνων στίς ὁποῖες ἔχει περιορισθῆ με τήν Ἀναθεώρησι τοῦ 1986.

Ὁ ρυθμιστικός τοῦ πολιτεύματος ρόλος του (ἄρθρον 30 § 1 τοῦ Συντάγματος) ἐπαρκῶς καί με τίς ὑφιστάμενες ἀρμοδιότητές του ἀσκεῖται. Ὑπάρχει δέ τώρα καί ἱστορικό δεδομένο. Τήν περι τούτου ἀπτή ἀπόδειξι προσφέρει ἤδη με ἰδιαίτερη ἐνάργεια ἡ ἀπό τόν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας συνετή ἀντιμετώπισις τῆς βαρυτάτης πολιτικῆς κρίσεως τοῦ 1989. Με τούς κατά τὸ ἰσχύον Σύνταγμα χειρισμούς του, πού ἔτυχαν, ἄς σημειωθῆ, τῆς ρητῆς ἐπιδοκιμασίας δημοσίως τοῦ συνόλου, χωρίς καμμιά ἐξαίρεσι, τοῦ πολιτικοῦ κόσμου, καί με τίς περιορισμένες ἀκριβῶς ἐξουσίες του ἐπετεύχθη τὸ ἀπό ὅλους ποθούμενο, δηλαδή καί ἀπετράπη ἡ μεταβολή τῆς πολιτικῆς σέ ἐθνική κρίσι καί ἡ χώρα ὠδηγήθη ἀβιάστως σέ ὀμαλό πολιτικό βίο. Κανένας ἐπομένως σοβαρός λόγος δέν ἡμπορεῖ νά γίνεται γιά ἀνεπαρκῆ, δῆθεν, θωράκισι τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας πρὸς ἀσκησι τῶν κατά τὸ Σύνταγμα καθηκόντων του.-

Γιά τήν ἄσκησι ὅμως αὐτῆ χρειάζονται ὠρισμένες ἀτομικοῦ χαρακτῆρος προϋποθέσεις. Συνοπτικῶς : ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ὡς ἀληθῆς φορεὺς τοῦ ἀνωτάτου αὐτοῦ πολιτειακοῦ λειτουργήματος νά μὴ μεταβάλλεται σέ ἄβουλο, θλιβερό ἐνεργούμενο τῶν πολιτικῶν δυνάμεων, πού τὸν ἀνέδειξαν, ἀλλὰ νά ἔχει πλήρη γνῶσι τῶν καθηκόντων καί ἐπίγνωσι τῆς ἀποστολῆς του. Νά χειρίζεται τίς ἀρμοδιότητές του αὐτονόμως, ὄχι ἀναγκαιῶς κατὰ τίς εἰσηγήσεις ὑπηρεσιακῶν ὀργάνων, οὔτε κατὰ τίς ἐκάστοτε ὑποδείξεις κυβερνητικῶν ἢ ἄλλων παραγόντων. Νά ἐνεργεῖ πάντοτε καί σέ κάθε περίπτωσι ἀμερολήπτως καί χωρίς ἀπονομή συμπαθειῶν ἢ κατανομή ἀντιπαθειῶν πρὸς οἰονδήποτε, μεριμνῶν ἀποκλειστικῶς καί μόνον γιά τήν παραφυλακῆ τῆς συνταγματικῆς νομιμότητος, καί ὄχι γιά τήν ὑστεροφημίαν του. Νά εἶναι διατεθειμένος καί νά διαφωνεῖ πρὸς τήν Κυβέρνησι, ὅταν αὐτῆ ἀνομεῖ. Καί στήν διαφωνία του αὐτῆ νά ἐμμένει καί ἐὰν τείνει νά ἐξελιχθῆ σέ σύγκρουσι, στήν ὁποία θά πρέπει νά ἀποδύεται μακρὰ πάντοτε ἀπὸ κάθε δημοσιότητα καί νά τήν τηρεῖ κατὰ τὸ δυνατόν μυστική, γιά νά μὴ ὠφεληθῆ ἢ βλαβῆ κανένας ἀπὸ αὐτή, ἀλλὰ καί πρὸς χάριν αὐτῆς τῆς αὐθεντίας καί ὑπολήψεως τοῦ κοινοῦ πρὸς τούς θεσμούς. Νά ἐμφορεῖται με ὑποδειγματικῆ μακροθυμία, συνειδητοποιῶν τήν ἀλήθεια, ὅτι καί παντελῶς ἄδικες ἐπιθέσεις πρόκειται νά δεχθῆ, καί ἐξ ὀλοκλήρου χαλκευμένα ψεύδη εἰς βάρος του θά ἀρθρωθοῦν καί κάθε ἀθέμιτο μέσο θά χρησιμοποιηθῆ ἀπὸ τήν ἐνεργοποιημένη ἀνομία καί διαπλοκή, προκειμένου ἢ ὑποταγῆ του νά ἐκβιασθῆ, ὅταν ὁ ἴδιος, καίτοι ἀδύναμος σέ μέσα ἀμύνης,

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ

ἀκατάβλητος ὅμως κατὰ τὴν θέλησιν, ἐννοεῖ νὰ μὴ ἀποκλίνει ἀπὸ τὴν εὐορκὴ τοῦ καθήκοντός του ἐπιτέλεσι. Ἔτσι νὰ διαθέτει τὴν *ἐσωτερικὴ ἀλκή*, ὥστε νὰ *ἀντιπαρέρχεται μὲ στωϊκότητα* τὶς ἄνομες σὲ βάρος του μεθοδεύσεις καὶ *μὲ τὴν δᾶδα μόνο τῆς ἀλήθειας νὰ τὶς ἀντιμετωπίζει.*

Μόνον ὑπὸ τὶς προϋποθέσεις αὐτὲς ἡμπορεῖ ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας νὰ ἀνταποκριθῆ εὐόρκως στὴν κατὰ τὸ Σύνταγμα ἀποστολή του. Ἄς περιορισθῆ ὁ ἀναγνώστης ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἰς τὰ ὀλίγα αὐτὰ ἐπιγραμματικῶς διατυπούμενα καὶ τὰ ὅσα ἐξυπονοοῦνται. Τὰ ὁποῖα ἐξῆλθαν ἀπὸ τὴν ἐμπειρία πενταετοῦς καὶ πλέον (ἀπὸ 29.3.1985 μέχρι 5.5.1990) ἀσκήσεως τῶν Προεδρικῶν καθηκόντων ὑπὸ τοῦ γράφοντος. Τὰ κατ' αὐτὴν δὲν εἶναι βεβαίως τοῦ παρόντος. Θὰ τὰ πληροφορηθῆ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς τεκμηριωμένως ἐν καιρῷ.-

Δ) Η ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΙΣ

Ἀπορριπτέα καὶ ἡ κυβερνητικὴ πρότασις. Ἡ ψευδῶνυμος στήριξις τῆς.

17.- Ἡ κυβερνητικὴ πρότασις ὀρθῶς ἐμμένει στὸ ἰσχυρὸν σύστημα τῆς ἐκλογῆς τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας ἀπὸ τὴν Βουλὴ καὶ ἀπορρίπτει τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸν λαό. Ἄλλὰ *ἀτόπως προβλέπει δυνατότητα ἀλληπαλλήλων ψηφοφοριῶν* γιὰ τὴν ἐκλογὴν αὐτὴ μέχρις ἐπιτεύξεως τῆς ἀξιουμένης, ἀπὸ τὴν τρίτη ψηφοφορία καὶ μετὰ, πλειοψηφίας τῶν 3/5 τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν (δηλαδὴ 180 ψήφων), προκειμένου νὰ ἀποφευχθῆ διάλυσις τῆς Βουλῆς σὲ περίπτωσι μὴ ἐπιτεύξεως τῆς πλειοψηφίας αὐτῆς κατὰ τὴν τρίτη ψηφοφορία, ὅπως τῶρα μὲ τὸ **ἄρθρο 32 § 4 τοῦ Συντάγματος** ἐπιβάλλεται.

Καὶ εἶναι ἀτυχῆς ἡ πρότασις αὐτὴ, διότι, ὅπως σωστὰ παρατηρήθη, *ἔτσι ἀπαραδέκτως εὐτελίζεται ὁ θεσμός.* Ἀνεξαρτήτως καὶ τοῦ *πρακτικοῦ ἀδιεξόδου* εἰς τὸ ὁποῖον ἡμπορεῖ τέτοιο σύστημα νὰ καταλήξει, ἐὰν τὰ κατ' ἰδίαν κόμματα, σεβόμενα τὴν ἀξιοπιστία των, ἐμμένουν ἀνυποχωρήτως στὴν ἄρνησι συγκλίσεως μὲ 180 ψήφους σὲ συγκεκριμένον ὑποψήφιο. Ὅποτε ἡμπορεῖ νὰ ἀπαιτηθῆ καὶ ἐπ' ἀόριστον ἀκόμη συνέχισις ἀσκήσεως τῶν Προεδρικῶν καθηκόντων ἀπὸ πρόσωπο, τοῦ ὁποῖου ὅμως πρὸ πολλοῦ ἔχει λήξει ἡ Προεδρικὴ θητεία !

Τὰ ἄτοπα αὐτὰ ἡ κυβερνητικὴ πρότασις ἀποπειρᾶται νὰ ὑπερκεράσει μὲ τὴν ἐπίκλησι *ψευδωνύμου ἐπιχειρηματολογίας.* Συγκεκριμένως, ὅτι ὑπὸ τὴν προτεινομένη ρύθμισι θὰ ἀναγκάζονται τὰ κόμματα νὰ προέρχονται σὲ σύγκλισι τῶν ἐπιλογῶν των. *Μὲ ποιὸν ὅμως τρόπο θὰ χωρεῖ ὁ ἐξαναγκασμός* αὐτός, ἀφοῦ κανένα ἀπολύτως μέσο πρὸς αὐτὸν δὲν προβλέπεται, ἡ δὲ ἄσκησις τῶν Προεδρικῶν καθηκόντων ὁμαλῶς ἀπὸ τὸν ἀπερχόμενον θὰ συνεχίζεται καὶ ἔτσι ἡ ἀνάγκη τῆς ἐκλογῆς δὲν θὰ παρίσταται ἐνεστῶσα ; *Πῶς εἶναι νοητόν,* μόνες οἱ

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ

άλληπάλληλες ψηφοφορίες, χωρίς δηλαδή κανένα έξαναγκαστικό μέσο, να οδηγούν τα κόμματα στην συναινετική ανάδειξη Προέδρου της Δημοκρατίας, όταν αυτή ή απειλή διαλύσεως της Βουλής δεν μπορεί να επιφέρει τέτοιο αποτέλεσμα ; Είναι στοιχειώδη ερωτήματα, τα οποία καθιστούν καταδήλως ανάπηρη και αναποτελεσματική την άφελή αυτή πρόταση.

Από αυτήν όμως φαίνεται, ότι οι Κυβερνήσεις δεν διστάζουν να προβαίνουν σε διαλύσεις της Βουλής, όταν τις κρίνουν ιδιωφελώς συμφέρουσες, με καταχρηστική εφαρμογή του άρθρου 41 § 2 του Συντάγματος, δηλαδή ψευδώνυμη επίκλησι ανάγκης αντιμετώπισεως «έθνικου θέματος εξαιρετικής σημασίας», ενώ την περίπτωση διαλύσεως της Βουλής, όταν την υπαγορεύει αυτό το Σύνταγμα με το άψόγως αντικειμενικό και από κριτήριο της αδυναμίας αναδείξεως με εύπρεπῆ πλειοψηφία Πρόεδρου της Δημοκρατίας, τόσο την αποστρέφονται, ώστε επιδιώκουν να την καταργήσουν ! ...

Ε) ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.

Να παραμείνη ή ισχύουσα ρύθμισις.

18.- Οι προηγηθείσες αναπτύξεις οδηγούν ασφαλώς εις τα ακόλουθα συμπεράσματα :

α) ότι οι σχετικές πρὸς τὴν ἐκλογή τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας προτάσεις τόσο τῆς Κυβερνήσεως, ὅσον καὶ τῆς ἀξιωματικῆς ἀντιπολιτεύσεως εἶναι ὅπωςδῆποτε ἀπορριπτέες.

β) ὅτι ὁ τρόπος τῆς ἐκλογῆς πρέπει νὰ παραμείνει ὡς ἔχει μὲ τὴν ισχύουσα ρύθμισι τοῦ άρθρου 32 τοῦ Συντάγματος, πὸν βασικῶς παρέμεινεν ἡ ἴδια καὶ μετὰ τὴν Ἀναθεώρησι τοῦ 1986.

γ) ὅτι οἱ **περιωρισμένες**, ὅπως προβλέπονται ἀπὸ τὸ ἰσχύον Σύνταγμα τοῦ 1974 μετὰ τὴν Ἀναθεώρησι τοῦ 1986, **ἀρμοδιότητες** τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας καὶ **προσῆκουσες** εἶναι καὶ **πλήρως ἐπαρκοῦν** γιὰ τὴν ἀποτελεσματικὴ ἄσκησι τοῦ ρόλου του ὡς ρυθμιστοῦ τοῦ Πολιτεύματος, **επαύξησις** των δὲ **μόνον προβλήματα** στὴν λειτουργία τοῦ πολιτεύματος ἡμπορεῖ νὰ δημιουργήσει.

Κατὰ συνέπεια καμμία μεταβολὴ δὲν ἐνδείκνυται σχετικῶς νὰ γίνῃ.

Ἀρθρώνεται βεβαίως ἀπὸ πολλοὺς ἡ αἰτίασις καὶ ὑπάρχει ὄντως σ' ἐμᾶς πρόβλημα **κυβερνητικῆς ἀλαζονείας** κατὰ τὴν ἄσκησι τῆς ἐξουσίας, ἀπόρροια τοῦ πρωθυπουργοκεντρικοῦ χαρακτήρος τοῦ πολιτικοῦ μας συστήματος. Ἄλλ' αὐτὸ ὑπὸ **κοινοβουλευτικὸ καθεστῶς** δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἀντιμετωπισθῇ μὲ διεύρυνσι τῶν ἐξουσιῶν ἢ ἀλλαγὴ τοῦ τρόπου ἐκλογῆς τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας. Μόνη ἀποτελεσματικὴ

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ

έξισορρόπησις θὰ ἠμποροῦσε νὰ ἐπέλθῃ, παραλλήλως πρὸς τὴν κατὰ τὰ ἀνωτέρω *ἀνάκτησι τοῦ θεσμικοῦ της ρόλου ἀπὸ τὴν Βουλὴν*, μὲ τὴν *δημιουργία καὶ δευτέρου νομοθετικοῦ σώματος, Γερουσίας*, ἀναδεικνυομένης σὲ σώφρονα τροχοπέδη γιὰ τὴν πρόληψι κυβερνητικῶν ἀνομιῶν.-

Ὁ Μοντεσκιέ εἰς τὸ ἔργον του *Περὶ τοῦ πνεύματος τῶν Νόμων* ἔγραψε : «*Il ne faut point faire de changement dans une loi sans une raison suffisante*» [MONTESQUIEU, *De l'esprit des lois*, livre XXIX, chap. XVI], δηλαδή, «*δὲν πρέπει νὰ γίνεται καμμιά μεταβολὴ σ' ἓνα νόμο χωρὶς ἐπαρκῆ αἰτία*». Κατὰ μείζονα λόγον ὅταν πρόκειται γιὰ διατάξεις τοῦ θεμελιώδους νόμου, τοῦ Συντάγματος.

Τὴν παραίνεσι αὐτὴ τοῦ μεγάλου πολιτειολόγου ἅς ἔχει διαρκῶς ὑπ' ὄψιν της καὶ ἡ παροῦσα Ἀναθεωρητικὴ τοῦ Συντάγματος Βουλὴ.-

Χρῆστος Α. Σαρτζετάκης
Νέα Πεντέλη, 27η Σεπτεμβρίου 2000.